herpy

GEKONY

Ashy gecko

Sphaerodactylus elegans

Jeden z największych gatunków wśród gekonów karłowatych, ale wciąż osiąga zaledwie 7-8 cm długości. *Sphaerodactylus elegans* jest aktywny w dzień, wspina się po szkle i z wiekiem zmienia wygląd: młode mają czarne poprzeczne pasy na żółtym ciele i pomarańczowy ogon, a dorosłe są stonowanie czerwonobrązowe z delikatnym wzorem jasnych kropek.

Rodzina: Sphaerodactylidae Dawna nazwa: *Sphaerodactylus alopex; Sphaerodactylus punctatissimus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**7-8 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**10-20 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny i naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**30 × 30 × 30 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**24-28 °C**
Miejsce wygrzewania	**29-32 °C**
Temperatura w nocy	**18-22 °C**
Wilgotność	**60-70%**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady i małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1 jaj**
Inkubacja	**80-90 dni** przy 24-28 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Sphaerodactylus elegans to gekon karłowaty, który jako dorosły osiąga zaledwie 7-8 cm długości wraz z ogonem; u podgatunku kubańskiego największe osobniki mierzą do około 4 cm od pyska do kloaki. Młode wykluwają się, mając około 3 cm, i są bardzo efektowne: głowa jest jasna, ciało żółte z wyraźnymi czarnymi poprzecznymi pasami, a ogon jaskrawo pomarańczowy do czerwonego. Dorosłe zwierzęta wyglądają zupełnie inaczej: są czerwonobrązowe z gęstym wzorem beżowych kropek i nieregularnych kresek. Samce i samice mają podobne ubarwienie i rysunek, więc płeć nie jest łatwa do rozpoznania.

Pod palcami znajdują się lamelki przyczepne, dzięki którym gekon może wspinać się po szkle, dlatego terrarium musi być całkowicie szczelne, zwłaszcza gdy są w nim małe młode. Gatunek został opisany w 1834 roku i dzieli się na dwa podgatunki: *S. e. elegans* na Kubie i *S. e. punctatissimus* na Haiti (Hispanioli). Ten drugi ma bardziej stonowane barwy i jest bardziej nakrapiany. Nazwa gatunkowa pochodzi z łaciny i oznacza gustowny lub wytworny, prawdopodobnie w nawiązaniu do ubarwienia lub budowy ciała, natomiast nazwa podgatunkowa pochodzi od łacińskiego *punctatus*, czyli plamisty.

S. elegans i *S. cinereus* uznawano dawniej za młode i dorosłe osobniki tego samego gatunku, ale później zaczęto je rozdzielać. Gatunek został zawleczony na najdalej wysunięte na południe krańce Florydy, gdzie utworzył populacje. Długość życia w niewoli wynosi prawdopodobnie 10-20 lat.

Występowanie i środowisko

Sphaerodactylus elegans występuje w zachodniej i środkowej części Kuby oraz na Isla de la Juventud i na małych wyspach koralowych wokół Kuby. Na Haiti (Hispanioli) spotyka się go zarówno w Republice Haiti, jak i w Dominikanie, także na pobliskich wyspach Gonâve i Les Cayemites. Kuba i Haiti mają każda swój podgatunek.

Gatunek został ponadto zawleczony na kilka małych wysp na najdalszym południu Florydy, m.in. na Key West, gdzie po raz pierwszy zaobserwowano go w 1922 roku. Przypłynął prawdopodobnie z ładunkami statków z Indii Zachodnich i od tamtej pory nie rozprzestrzenił się daleko. Populacje te nie zostały uwzględnione na mapie.

> **Naturalny zasięg:** Kuba, Haiti i Dominikana.

ŚRODOWISKO

Sphaerodactylus elegans żyje w tropikalnych Karaibach, na Kubie wraz z otaczającymi ją archipelagami oraz na Haiti (Hispanioli). Dokładny typ siedliska, wysokość nad poziomem morza i klimat w miejscach występowania gatunku nie są udokumentowane. Wiadomo natomiast, że gatunek jest aktywny w dzień i żyje głównie na ziemi wśród liści i kryjówek, ale często się wspina i przesiaduje wyżej.

W niewoli dobrze czuje się w wilgotnym, tropikalnym powietrzu nad podłożem, które jest wilgotne, ale nie mokre, więc prawdopodobnie zamieszkuje miejsca z opadłymi liśćmi, kryjówkami i stabilną wilgotnością powietrza. Biotop podany w ramce z danymi jest więc szacunkowy.

Hodowla

TERRARIUM

Para potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 30 × 30 × 30 cm (długość × szerokość × wysokość). Większe jest lepsze, zwłaszcza jeśli terrarium ma pomieścić żywe rośliny, oświetlenie i miejsce do wygrzewania, a duże terrarium daje przestrzeń na kilka mikroklimatów.

Kryjówki są ważne: połóż na dnie warstwę liści i umieść korę korkową, rurki korkowe oraz gałązki na różnych wysokościach. Żywe rośliny, takie jak epipremnum, filodendron i paprocie, pomagają utrzymać wilgotność. Choć gatunek nie kopie, jest tak mały, że może zostać przygnieciony, dlatego ciężkie kamienie i kawałki drewna muszą stać bezpośrednio na dnie terrarium, a nie na warstwie podłoża. Zasłoń tylną ścianę i boki, aby zwierzę czuło się bezpiecznie.

Jako podłoże sprawdza się włókno kokosowe, najlepiej zmieszane z ziemią bez nawozów i odrobiną piasku. Warstwa o grubości 7 cm lub więcej pomaga utrzymać stabilną wilgotność. Podłoże bioaktywne ze skoczogonkami i małymi, żyjącymi w ziemi prosionkami zapewnia dodatkowy pokarm i ogranicza sprzątanie. Terrarium musi mieć dobrą wentylację, a wszystkie szczeliny muszą być zamknięte, ponieważ młode są bardzo małe.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja Czytaj więcej: Budowa terrarium i podłoże bioaktywne

TEMPERATURA

W dzień temperatura powinna wynosić 24-28 °C, z małym miejscem do wygrzewania o temperaturze 29-32 °C pod słabą żarówką podłączoną do termostatu. Chłodna strona nie może przekraczać 28 °C, więc wybierz źródło ciepła o niskiej mocy. W nocy temperatura może spaść do 18-22 °C, ale nigdy poniżej 18 °C. Mierz temperaturę termometrem cyfrowym, zarówno przy miejscu do wygrzewania, jak i po chłodnej stronie.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Gatunek wymaga większej wilgotności niż wiele innych gekonów karłowatych. Wilgotność powietrza powinna wynosić około 60-70 %. Zraszaj terrarium raz lub dwa razy dziennie, tak aby na liściach i szybach pojawiały się krople wody, z których gekon może pić. Dobra wentylacja jest jednak nadal ważna: terrarium musi wyschnąć w ciągu kilku godzin, w przeciwnym razie pojawi się pleśń.

Można postawić płytką miskę z wodą, ale nie jest ona konieczna, jeśli terrarium jest regularnie zraszane. Używaj higrometru cyfrowego z czujnikiem po chłodnej stronie. Utrzymuj podłoże wilgotne, ale nie mokre.

OŚWIETLENIE I UVB

Gekon jest aktywny w dzień i korzysta na obfitym świetle. Oświetlenie powinno być włączone przez około 12 godzin dziennie, zimą najlepiej nieco krócej. Jeśli w terrarium są żywe rośliny, potrzebna jest również lampa LED do roślin.

Gatunek prawdopodobnie poradzi sobie bez UVB, jeśli otrzymuje witaminę D3 w suplemencie wapniowym, ale zalecane jest słabe źródło UVB. Użyj świetlówki UVB dla gatunków cieniolubnych, np. świetlówki T5 7 %, i zapewnij dużo cienia, aby zwierzę mogło samo wybierać. Indeks UV w najcieplejszym miejscu powinien być niski, najwyżej 2-3 (strefa Fergusona 2).

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Gekon jest owadożerny. Małe zwierzęta oznaczają małe ofiary: młode powinny dostawać świeżo wyklute świerszcze, muszki owocowe (*Drosophila melanogaster*), skoczogonki i małe prosionki. Dorosłe przyjmują świerszcze o długości około 6 mm, duże muszki owocowe (*Drosophila hydei*), małe larwy muchy czarnej (black soldier fly), strąkowce i małe prosionki. Owady karmowe nie powinny być większe od głowy gekona.

Młode zwierzęta można karmić codziennie, a dorosłe co drugi dzień. Podawaj tyle, ile zjedzą w ciągu około pięciu minut. Stosuj co najmniej trzy rodzaje pokarmu na zmianę. Oprószaj owady karmowe wapnem przy każdym karmieniu, a preparatem multiwitaminowym z witaminami A i D3 co drugie lub trzecie karmienie. Na kilka dni przed podaniem karm owady pożywnym pokarmem. Mała miseczka może utrzymać pokarm w jednym miejscu, ale nie jest konieczna.

Zdobycie wystarczającej ilości małych owadów karmowych może być bardziej kłopotliwe niż utrzymanie samego gekona. Zanim kupisz zwierzę, zapewnij sobie stałe źródło skoczogonków i małych świerszczy.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek najlepiej trzymać pojedynczo lub w parze. Samców nigdy nie wolno trzymać razem, ponieważ walczą. Grupy samic o podobnej wielkości w przestronnym terrarium często dobrze się sprawdzają, ale nie zawsze, więc bądź gotów rozdzielić zwierzęta przy oznakach walki. Para będzie się rozmnażać.

S. elegans jest aktywny i ciekawski, porusza się zarówno po dnie, jak i wysoko w górze. Jest zbyt mały i delikatny, aby brać go do ręki, więc rób to tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Przenoś go, pozwalając mu wejść do małego pojemnika.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce i samice mają niemal identyczne ubarwienie i wzór, więc określenie płci jest trudniejsze niż u wielu innych gekonów karłowatych. Samce rozpoznaje się zwykle po jasnych łuskach wzdłuż spodniej strony tylnych ud. Nie jest udokumentowane, kiedy zwierzęta osiągają dojrzałość płciową.

GODY I KOPULACJA

Aby pobudzić rozmnażanie, zaleca się łagodny okres zimowego spoczynku lub dłuższe dni latem. Para trzymana w przestronnym terrarium kojarzy się bez szczególnej pomocy. Zachowania godowe i długość okresu spoczynku nie są udokumentowane dla tego gatunku. U innych gatunków z tego rodzaju samica składa jaja regularnie, gdy dostaje obfity pokarm.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa po jednym jaju, mniej więcej co trzy tygodnie, w osłoniętym miejscu. Pomocne są małe rurki do składania jaj lub puste w środku gałązki; w przeciwnym razie jajo zostaje złożone w podłożu, w liściach lub za korą korkową. Jaja są tak małe, że trudno je znaleźć. W okresie składania jaj zapewnij samicy obfity pokarm i wapń.

Jaja należy ostrożnie wyjąć i umieścić w małym pojemniku do inkubacji. U niektórych pokrewnych gatunków dorosłe nie polują na młode i jaja mogą pozostać w terrarium, ale nie jest to udokumentowane dla *S. elegans*.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

INKUBACJA

Wyklucie następuje po około 80-90 dniach. Temperatura inkubacji nie jest udokumentowana dla tego gatunku; podane w ramce z danymi 24-28 °C zapożyczono z dziennej temperatury w terrarium. Umieść jaja w małym pojemniku z otworami wentylacyjnymi i wilgotnym podłożem, takim jak perlit lub wermikulit, i nie obracaj ich, tak jak u innych gekonów.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode wykluwają się, mając około 3 cm. Odchowuje się je w małym pojemniku, np. plastikowym pudełku o pojemności około 1 litra, urządzonym tak samo jak terrarium dorosłych: wilgotne włókno kokosowe, liście, kryjówki i mała roślina. Pamiętaj, aby zamknąć wszystkie szczeliny, ponieważ młode wspinają się po szkle.

Podawaj im codziennie skoczogonki, świeżo wyklute świerszcze, muszki owocowe i małe prosionki. Największym wyzwaniem jest zdobycie wystarczającej ilości tak drobnego pokarmu. Młode niektórych gatunków z tego rodzaju można trzymać razem, ale nie wszystkie to znoszą. U *S. elegans* nie jest to udokumentowane, więc w razie wątpliwości trzymaj je pojedynczo.

Zdrowie i częste błędy

Sphaerodactylus elegans jest odporny i uchodzi za łatwy w utrzymaniu, ale udokumentowanych informacji o chorobach jest niewiele. Typowe błędy to:

- Za mało wapnia i witaminy D3, zwłaszcza u młodych zwierząt i samic składających jaja. Oprószaj owady karmowe i zapewnij słabe światło UVB.
- Zbyt suche lub zbyt mokre terrarium. Gatunek ma cienką skórę i potrzebuje wilgoci, ale stale mokre warunki prowadzą do pleśni i problemów ze skórą.
- Monotonna dieta. Podawaj na zmianę kilka rodzajów owadów karmowych.
- Ciężkie przedmioty, pod którymi zwierzę może zostać przygniecione. Opieraj je o dno.
- Walki między dorosłymi zwierzętami. Rozdziel je w przypadku ugryzień lub urazów.

Zdrowe zwierzę jest aktywne, ma jasne oczy i pełny ogon. Zwróć się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę traci na wadze, nie je lub wydaje się ospałe.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.